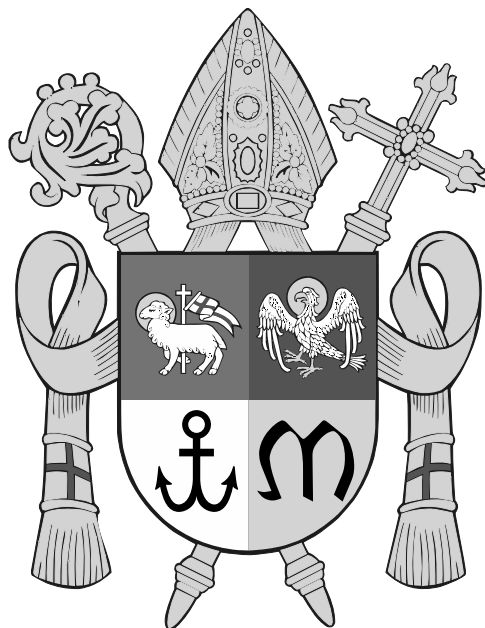

Nr 46

SIEWCA

Biuletyn Katechetyczny Diecezji Toruńskiej

Toruń 2019

„Siewca”

Biuletyn Wydziału Katechetycznego Kurii Diecezjalnej Toruńskiej

Redaktor naczelny:

ks. dr Mariusz Wojnowski

Zastępca redaktora:

Beata Girzyńska

Kontakt z redakcją:

Kuria Diecezjalna Toruńska

ul. Łazienna 18, 87-100 Toruń,

tel. 56 6223530 lub kom. 508 777 082

Wydawca:

Wydział Katechetyczny Kurii Toruńskiej

Skład komputerowy:

własny

SPIS TREŚCI

DANE URZĘDOWE

DZIAŁ URZĘDOWY

I. KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI	7
II. Biskup Wiesław Śmigiel – Biskup Toruński	10
III. Kalendarium 2019/2020	12
IV. Komunikaty Wydziału Katechetycznego	14
V. Programy i podręczniki do nauczania religii obowiązujące w Diecezji Toruńskiej w roku szkolnym 2019/2020	17

DZIAŁ FORMACYJNY

I. Dokument Kongregacji ds. Wychowania Katolickiego „Mężczyznę i kobietę ich stworzył. Z myślą o drodze dialogu o kwestii gender w edukacji”	29
II. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2019/2022 (Beata Girzyńska, opr.)	39
III. Doskonalenia kompetencji w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym w szkole – szkolenia
(ks. dr Mariusz Wojnowski, opr.)	44
IV. III Forum Wychowawców	46
V. Doradcy metodyczni z zakresu religii	47

DZIAŁ WSPÓLNOTOWY

I. Konkursy	48

II. Słowo o FDNT

(ks. Leszek Stefański (koordynator Fundacji

„Dzieło Nowego Tysiąclecia” diecezji toruńskiej)

54

III. Klub historyczny im. Armii Krajowej i realizacji Programu „Kontynuacja Etosu Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej”

(Aleksandra Jankowska-Wojdyło – koordynator ds. Klubów

i Podmiotów realizujących Program „Kontynuacja Okręgu Toruń

ŚŻŻAK”; sekretarz Komisji ds. Młodzieży ŚŻŻAK)

57

DANE URZĘDOWE

Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej Toruńskiej:

1. ks. dr Mariusz Wojnowski – dyrektor
2. Beata Girzyńska – wicedyrektor
3. Magdalena Kwiatkowska – sekretarz

Wizytatorzy diecezjalni:

1. dr hab. Beata Bilicka (bilicka@umk.pl)
2. mgr Beata Girzyńska (girzynska@gmail.com)
3. ks. kan. dr hab. Stanisław Suwiński (stansu25@umk.pl)
4. ks. kan. dr Marian Wróblewski (wmarian@wp.pl)
5. ks. dr Andrzej Kowalski (ks.andrzej.kowalski@wp.pl)
6. ks. dr Mariusz Wojnowski (mariusz.wojnowski@wp.pl)

Wizytatorzy dekanalni:

1. Brodnica	ks. kan. Kazimierz Wierzbicki
2. Bierzgłowo	ks. kan. Grzegorz Pszeniczny
3. Chełmno	ks. kan. Jacek Wyrowinski
4. Chełmża	ks. kan. Leszek Łobodziński
5. Działdowo	ks. Grzegorz Malinowski
6. Golub	ks. Paweł Kubasik
7. Górzno	ks. Marian Kowalski
8. Grudziądz I	ks. kan. Wojciech Zawacki
9. Grudziądz II	ks. kan. Waldemar Deuter
10. Jabłonowo Pomorskie	ks. kan. Janusz Kowalski
11. Kowalewo Pomorskie	ks. Jurand Paczkowski
12. Kurzętnik	ks. kan. Jacek Byra
13. Lidzbark	ks. Bogdan Kołodziejczyk
14. Lubawa	ks. Karol Schmidt
15. Łasin	ks. kan. Wojciech Kalwig
16. Nowe Miasto Lubawskie	ks. Marek Wróblewski
17. Radzyń Chełmiński	ks. Marek Wysiecki
18. Rybno	ks. Sławomir Skonieczka
19. Toruń I	ks. kan. Wojciech Kiedrowicz

20. Toruń II
21. Toruń III
22. Toruń IV
23. Unisław
24. Wąbrzeźno

ks. dr Mariusz Wojnowski
ks. kan. dr Marian Wróblewski
ks. Jacek Koczorski
ks. Mariusz Malinowski
ks. kan. Jacek Dudziński

I. KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI

Oświadczenie Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Świeckich w sprawie narzucania ideologii LGBT

1. Kościół naucza, że każdy człowiek ma bezwzględny obowiązek szanować każdego człowieka. To odnosi się również do osób LGBT, ale zasada ta musi działać w obydwie strony. Ogromnym niesmakiem, smutkiem, troską o przyszłość, a nawet poczuciem zagrożenia napawają zwyczajnych ludzi zachowania i słowa aktywistów tego środowiska i wspierających je dziennikarzy. Niby walczą o wolność, tolerancję i szacunek, ale właśnie bez tolerancji, z pogardą wobec myślących inaczej i z agresją.
2. W tym kontekście trzeba uznać za niedopuszczalny z punktu widzenia prawa, ale przede wszystkim przyzwoitości i zdrowego rozsądku atak przypuszczony na pracownika IKEI, który nie życzył sobie w miejscu pracy indoktrynacji LGBT. Niepokoi, że wypowiedzi pod jego adresem są pełne agresji i pogardy. Odziera się go z godności ludzkiej i odmawia mu niezbywalnych praw. Tymczasem wolność sumienia i wyznania jest miarą demokracji. Agresja zaś i pogarda nie są Polsce potrzebne, burzą pokój społeczny, sieją niepewność i poczucie zagrożenia. Jakże łatwo, ale też jakże niebezpiecznie jest przeciwstawić człowieka drugiemu człowiekowi! Konstytucja Rzeczypospolitej nie tylko gwarantuje każdemu wolność wyznania, ale też chroni przed ingerencją w przekonania osobiste wbrew woli zainteresowanego. Równocześnie nieuczciwie intelektualnie jest reagować w Polsce na cytaty z Pisma Świętego, jakby kultura europejska nie wyrastała z logiki chrześcijaństwa. Nie można nazwać tego inaczej jak tworzeniem wirtualnej rzeczywistości i narzucaniem przekonań przy wykorzystaniu pozycji silniejszego. Kiedyś król polski Zygmunt II August oświadczył „Nie

- jestem królem waszych sumień". Tym bardziej pracodawca nie ma i nie może sobie uzurpować takiego prawa.
3. Gratulujemy panu Tomaszowi odwagi w wyznawaniu i obronie wiary w codziennym życiu. To jest właśnie apostołstwo świeckich postulowane przez Sobór Watykański II w dekreście *Apostolicam actuositatem* oraz przypomniane przez św. Jana Pawła II w adhortacji *Familiaris consortio*. Pana postawa zasługuje na uznanie i naśladowanie. Wszelkie wypowiedzi, które chciałyby z Pana uczynić oszołoma, ignoranta i agresora – nie mają podstaw w faktach. Chciałoby się powiedzieć za szafarzem chrztu świętego: „Taka jest nasza wiara. Taka jest wiara Kościoła, której wyznawanie jest naszą chlubą w Chrystusie Jezusie, Panu naszym”. Mamy nadzieję, że wyrządzone Panu krzywdy moralne i materialne zostaną wynagrodzone, zaś firma zaprzestanie działań ideologicznych w oparciu o uprzywilejowaną pozycję pracodawcy. Liczymy na zainteresowanie sprawą związków zawodowych i prokuratury. Chodzi przecież o istotny element ładu ustrojowego i kulturowego.
 4. Również z innych firm i korporacji docierają do nas niepokojące sygnały o próbach propagowania ideologii LGBT. Wykorzystuje się do tego oficjalne strony internetowe i firmowe adresy poczty elektronicznej poszczególnych pracowników. Organizuje się spotkania agitacyjne, także z zagranicznymi aktywistami, w pomieszczeniach firmowych. Wielu pracowników milczy wobec skierowanych do nich nacisków, gdyż boją się utraty pracy albo dyskryminacji za poglądy. Prosimy pracodawców o szacunek wobec sumienia pracowników. Rozumiemy trudną sytuację pracowników, dla których utrata pracy byłaby poważnym problemem, ale musimy przypomnieć, że wszędzie istnieją nieprzekraczalne granice. Prośmy Boga, aby ochronił nas przed upodleniem.
 5. Nie mniej niepokoi zachowanie wielu nauczycieli wobec dzieci i młodzieży, nacechowane propagandą zachowań LGBT. Rodzice i młodzież uskarżają się na narzucanie jako lektur obowiązkowych tekstów wulgarnych w formie i treści. Organizuje się w szkole wyjścia do teatru na sztuki wyjątkowo obsceniczne, które niszczą wrażliwość erotyczną młodych. Na lekcjach, pod pozoro-

rem nauki języków obcych, młodzież zmuszana jest oglądać i dyskutować o filmach odzierających z intymności. Do takich obojętnych ideologicznie tematów, jak chociażby rozmowa o problemie bezpłodności w małżeństwie, dołącza się np. dyskusję o prawie do adopcji przez pary jedнопłciowe i piętnuje przy tym uczniów przeciwnych takiej możliwości. Z relacji uczniów wynika też, że wielu nauczycieli, nie licząc się z psychicznymi i moralnymi konsekwencjami swoich zachowań, z godną napiętnowania beztrząsą zadaje podczas lekcji gwałt poczuciu przyzwoitości i intymności swych niepełnoletnich uczniów. W tym kontekście prosimy wszystkich rodziców: nie pozostawiajcie waszych dzieci samym sobie. Wasze dzieci nie są niczyją własnością – są wasze. Wszelkie instytucje życia społecznego – w tym szkoła – to instytucje, które tylko i wyłącznie są na usługach rodziny.

6. Prosimy o poszanowanie godności i wolności osobistej każdego człowieka. Prosimy, aby każdy zamyślił się chociaż przez chwilę nad zgodnością swojego działania z Ewangelią oraz nad tym, co może zrobić dla Polski. Kto antagonizuje i rozpala emocje, ten nie służy Bożej sprawie. Prosimy o działania wyważone, zrodzone w sercach pełnych pokoju i miłości. Prosimy o opamiętanie. Chlubimy się, że gdy szalały prześladowania i wojny religijne, Polska – jako jedyna w Europie – była państwem bez stosów. Niech tak będzie nadal! Módlmy się słowami Romana Brandstaettera z *Hymnu do Czarnej Madonny*:

Matko Słowa,| Matko Dobroci.| Módl się o dobroć| wszystkich polskich słów. (...)| Niech ani jedno słowo | nie będzie złe.| Niech ani jedno słowo| nie nienawidzi.| Niech nie krzywdzi.| Niech nie zabija.| Niech wybacza.| Niech leczy.| Niech łągodzi.| Niech zamyka| człowiecze rany (...)| Módl się. (...)| Panno Jasnogórska,| Czarna,| o twarzy w bliznach| jak polska ziemia.

Świdnica, 5 lipca 2019 r.

W imieniu Rady Konferencji Episkopatu Polski
ds. Apostolstwa Świeckich
bp Ignacy Dec, przewodniczący

II. BISKUP WIESŁAW ŚMIGIEL – BISKUP TORUŃSKI

1. Z dniem 1 czerwca 2019 r. bp Wiesław Śmigiel powierzył pani Beacie Girzyńskiej funkcję wicedyrektora Wydziału Katechetycznego Kurii Diecezjalnej Toruńskiej.
2. Z dniem 22 lutego 2019 roku bp Wiesław Śmigiel, na wniosek Diecezjalnej Rady Katechetycznej zgodnie z pkt. 4 § 3 jej statutu, powołał zespół tematyczny w następującym składzie:

Zespół do spraw programów i podręczników

1. dr hab. Beata Bilicka,
2. Agnieszka Czerwińska,
3. Aleksandra Mikołajek,
4. Mirosława Redlewska,
5. Małgorzata Rembeza,
6. Sandra Różyńska,
7. Gabriela Rumińska,
8. Aleksandra Wiśniewska,
9. Danuta Włoczewska,
10. ks. Mariusz Malinowski,
11. ks. dr Mariusz Wojnowski,
12. ks. dr Marian Wróblewski

Zespół do spraw katechezy parafialnej

1. Zbigniew Buchalski,
2. Luiza Kabelis,
3. Barbara Kopaczewska
4. Małgorzata Rembeza,
5. Mirosława Rogowska,
6. Danuta Włoczewska,
7. ks. dr Andrzej Kowalski,
8. ks. kan. Janusz Kowalski,
9. ks. dr Mariusz Wojnowski

Zespół do spraw rekolekcji szkolnych

1. Hanna Stec-Zbonikowska,
2. ks. dr Andrzej Kowalski,
3. ks. kan. Grzegorz Pszeniczny,
4. ks. Sławomir Skonieczka,
5. ks. dr Mariusz Wojnowski

Zespół do spraw stałej formacji katechetów

1. Hanna Kinal,
2. Gabriela Rumińska,
3. Sandra Różyńska,
4. Danuta Włoczewska,
5. ks. kan. Jacek Dudziński,
6. ks. Mariusz Malinowski,
7. ks. dr hab. Stanisław Suwiński,
8. ks. dr Mariusz Wojnowski

III. KALENDARIUM 2019/2020

1. Spotkanie Diecezjalnej Rady Katechetycznej – 12 października 2019 r.

2. Rekolekcje dla katechetów:

- Grudziądz 22–22 września 2019 r. (bursa Caritas)
- Zamek Bierzgłowski 4–6 października 2019 r.
- Przysiek k. Torunia 13–15 września 2019 r. (Diecezjalne Centrum Caritas)

Rekolekcje prowadzą moderatorzy Papieskich Dzieł Misyjnych Dzieci z Warszawy.

„Katecheci świeccy mają obowiązek uczestniczyć raz w roku w rekolekcjach formacyjnych, a przynajmniej raz na dwa lata powinni brać udział w rekolekcjach dla katechetów, organizowanych przez Wydział Katechetyczny” (*Instrukcja o zadaniach wobec katechizacji, pkt 32, I Synod Diecezji Toruńskiej*).

3. Dzień Papieski: 13 października

4. Msze święte w intencji nauczycieli i pracowników oświaty:

- 12 października o godz. 18.00 w Grudziądzu w Sanktuarium MB Łaskawej (ul. Kościelna 1)
- 20 października o godz. 18.00 w Toruniu w Sanktuarium NMP Gwiazdy Nowej Ewangelizacji i św. Jana Pawła II w Toruniu (ul. Droga Starotoruńska)

5. Wizytacje katechetyczne:

- zima 2019 – dekanat Brodnica, Golub
- wiosna 2020 – Toruń

Wizytowani katecheci (świeccy, zakonni i duchowni) wypełniają i przekazują dekanalnemu wizytatorowi lub przesyłają do Wydziału Katechetycznego dwa uzupełnione formularze: *Sprawozdanie katechetyczny na rok szkolny 2019/2020* oraz *Ankieta wizytacyjną*.

6. Pielgrzymka maturzystów do Częstochowy:

- 27 września 2019 r.

7. Ferie zimowe 2020 r.

- województwo kujawsko-pomorskie:
27 stycznia – 9 lutego 2020 r.
- województwo warmińsko-mazurskie:
20 stycznia – 2 lutego 2020 r.

8. Dekanalne dni skupienia:

Każdy katecheta ma obowiązek uczestniczenia w dekanacie pracy w dniu skupienia. Dzień i godzinę spotkania ustala dekanalny wizytator katechetyczny, który jest jego organizatorem.

IV. KOMUNIKATY WYDZIAŁU KATECHETYCZNEGO

1. Szkolenie „Ochrona dzieci i młodzieży w działalności katechetycznej”

W ramach przeprowadzenia w Polsce szkoleń z zakresu zapobiegania wykorzystywaniu seksualnemu dzieci i młodzieży oraz budowania systemu prewencji wszystkie osoby, które pracują w Kościele katolickim, muszą odbyć właściwe szkolenie. W diecezji toruńskiej takie szkolenie odbyło się już dla księży diecezjalnych i zakonnych. Czas zatem na katechetów.

Decyzją biskupa Wiesława Śmigła wszyscy katecheci pracujący na terenie naszej diecezji są zobowiązani do uczestniczenia w szkoleniu „Ochrona dzieci i młodzieży w działalności katechetycznej”. Odbędą się one:

- piątek 6 września o godz. 17.00 w Centrum Dialogu w Toruniu (przy seminarium duchownym)
- sobotę 7 września o godz. 9.30 w Grudziądzu (bursa Caritas) i o godz. 16.00 w Brodnicy (Caritas). Podobnie jak w przypadku spotkań rejonowych należy uczestniczyć w jednym z podanych powyżej.

Do uczestniczenia w szkoleniu zobowiązani są wszyscy katecheci świeccy oraz zakonnicy i duchowni, chyba że uczestniczyli już wcześniej w takim szkoleniu.

2. Klauzula informacyjna

Zgodnie z art. 8 ust. 1 *Dekretu ogólnego w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim* wydanym przez Konferencję Episkopatu Polski 13 marca 2018 r. (dalej: Dekret) informuje się wszystkich katechetów, że:

1. Administratorem danych osobowych katechetów jest Diecezja Toruńska z siedzibą przy ul. Łaziennej 18 w Toruniu, reprezentowana przez biskupa diecezjalnego Wiesława Śmigła;

2. Inspektorem ochrony danych w Diecezji Toruńskiej jest ks. Paweł Kołatka, ul. Łazienna 18, 87-100 Toruń, tel. 56 622 35 30, e-mail: inspektor@diecezja-torun.pl;
3. Dane osobowe przetwarzane są w celach: analitycznych będących realizacją naszego prawnie uzasadnionego w tym interesu; podjęcia procedury wydania lub wycofania misji kanonicznej/skierowania do nauczania religii na terenie diecezji toruńskiej; wydawania oceny pracy nauczyciela religii; komunikacyjnych poprzez Intranet (sieć komputerowa), której serwer należy do Kurii Diecezjalnej Toruńskiej; archiwalnych (dowodowych) będących realizacją naszego prawnie uzasadnionego interesu zabezpieczenia informacji na wypadek prawnej potrzeby wykazania faktów;
4. Dane będą przetwarzane, ponieważ jest to niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby fizycznej; wykonania zadania realizowanego w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi; dokonywania oceny pracy nauczycieli religii; wydawania lub wycofania misji kanonicznej/skierowania do nauczania religii na terenie diecezji toruńskiej;
5. Odbiorcą danych osobowych jest Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej Toruńskiej;
6. Dane osobowe nie będą przekazywane do publicznej kościelnej osoby prawnej mającej siedzibę poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
7. Dane osobowe będą przechowywane przez okres trwania misji/skierowania do nauczania religii, a po jej zakończeniu umieszczone w archiwum Wydziału Katechetycznego;
8. Katecheta posiada prawo dostępu do treści swoich danych oraz prawo ich sprostowania, usunięcia lub ograniczenia przetwarzania zgodnie z dekretem;
9. Ma prawo wniesienia skargi do Kościelnego Inspektora Ochrony Danych, gdy uzna Pani/Pan, że przetwarzanie danych osobowych Pani/Pana dotyczących narusza przepisy dekretu;

10. Podanie danych osobowych jest dobrowolne, ale konieczne dla celów związanych z wydaniem misji kanonicznej/skierowania.

3. Sprawozdanie katechetyczne

Jak w poprzednich latach, Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski zwraca się z prośbą o wypełnienie „Sprawozdania katechetycznego – rok szkolny 2019/2020”. Każda parafia wypełnia osobno ten formularz. Proszę zatem o dostarczenie księdzu proboszczowi potrzebnych informacji do jego wypełnienia (liczba placówek z etyką, frekwencja na lekcjach etyki i religii oraz podręczniki używane w przedszkolu i szkole). Sprawozdanie należy wypełnić do końca września i przesać do Wydziału Katechetycznego.

4. Dyskryminacja

Zespół socjologów, teologów i prawników z Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika pod kierunkiem ks. dr. hab. Piotra Roszaka, prof. UMK, na zlecenie Ministerstwa Sprawiedliwości przeprowadzi **badanie w ramach projektu „O wolność wyznawania religii we współczesnym świecie – przeciwdziałanie przyczynom dyskryminacji i pomoc prześladowanym na przykładzie chrześcijan”**. Celem wspomnianego projektu jest określenie skali oraz specyfiki zachowań dyskryminacyjnych względem nauczycieli religii na terenie całego kraju.

Przeprowadzanie wspomnianego projektu na terenie diecezji toruńskiej będzie miało miejsce we współpracy z Wydziałem Katechetycznym. Dlatego we wrześniu do wszystkich katechetów zostanie przesłana ankieta internetowa. Zapewnia ona całkowitą anonimowość oraz uniemożliwia identyfikację badanych osób.

Po zakończonym badaniu dane zostaną przeanalizowane, porównane i przedstawione w formie raportu. Każda z diecezji otrzyma raport o sytuacji na swoim terenie. Na podstawie zebranych informacji planowana jest również publikacja naukowa.

V. PROGRAMY I PODRĘCZNIKI DO NAUCZANIA RELIGII OBOWIĄZUJĄCE W DIECEZJI TORUŃSKIEJ W ROKU SZKOLNYM 2019/2020

PRZEDSZKOLE

Program ogólnopolski nr AZ – 0 - 01/10 z 9 VI 2010 r.

Tytuł programu: *Kochamy dobrego Boga*

Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	Dzieci trzy i czteroletnie, nr AZ-01-01/10-PO-1/12 <i>Pan Bóg kocha dzieci</i> , red. D. Jackowiak, J. Maciołek	do 31 VIII 2024 r.
	Dzieci pięcioletnie, nr AZ-03-01/10-PO-1/11 <i>Jesteśmy dziećmi Bożymi</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak	

Wydawnictwo WAM, Kraków

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	Dzieci trzyletnie, nr AZ-01-01/10-KR-1/11 <i>Nasza Boża Rodzina</i> , red. ks. W. Kubik SJ, T. Czarnicka, ks. G. Łuszczak SJ	do 31 VIII 2024 r.
	Dzieci czteroletnie, nr AZ-02-01/10-KR-1/11 <i>Bóg kocha dzieci</i> , red. ks. W. Kubik SJ, T. Czarnicka, ks. G. Łuszczak SJ	
	Dzieci pięcioletnie, nr AZ-03-01/10-KR-1/11 <i>Jesteśmy dziećmi Boga</i> , red. ks. W. Kubik SJ, T. Czarnicka, ks. G. Łuszczak SJ	

Wydawnictwo Jedność, Kielce

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	Dzieci trzyletnie, nr AZ-01-01/10-KI-1/15 <i>Radosne dzieci Boże</i> , red. D. Kurpiński, J. Snopek	do 31 VIII 2024 r.

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
	Dzieci czteroletnie, nr AZ-02-01/10-KI-3/16 <i>Świat dziecka Bożego</i> , red. D. Kurpiński, J. Snopek	
	Dzieci pięcioletnie, nr AZ-03-01/10-KI-2/15 <i>Spotkania dzieci Bożych</i> , red. D. Kurpiński, J. Snopek	

Wydawnictwo Gaudium, Lublin

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	Dzieci czteroletnie nr AZ-02-01/10-LU-5/12 <i>Pan Bóg kocha dzieci</i> , red. M. Zając	do 31 VIII 2024 r.
	Dzieci pięcioletnie nr AZ-03-01/10-LU-1/12 <i>Jestem dzieckiem Bożym</i> , red. M. Zając	

Program ogólnopolski nr AZ-0-03/1 z 10 III 2003 r.

Tytuł programu: *Radość dzieci Bożych*

Wydawnictwo WAM, Kraków

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa 0, nr AZ-03-03/1-01 <i>Wędrowanie z Bogiem</i> , red. s. T. Biłyk, I. Czarnecka, T. Czarnecka, B. Surma	do 31 VIII 2024 r.

Program ogólnopolski nr AZ-0-03/2 z 10 III 2003 r.

Tytuł programu: *Jezus mnie kocha*

Wydawnictwo Gaudium, Lublin

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa 0, nr AZ-03-03/2-6 <i>Mogę zaufać Jezusowi</i> , red. R. Lis	do 31 VIII 2024 r.

Program ogólnopolski nr AZ-0-04/3 z 23 III 2004 r.
Tytuł programu: W radości dzieci Bożych

Wydawnictwo Jedność, Kielce

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	Dzieci sześciolatnie („zerówka”), nr AZ-03-04/3-1 <i>Kocham Dobrego Boga</i> , red. E. Osewska, ks. J. Stala	do 31 VIII 2024 r.
	Dzieci sześciolatnie („zerówka”), nr AZ-03-04/3-0 <i>W świecie mojego Boga</i> , red. M. Piątek	

Program ogólnopolski nr AZ-0-04/4 z 26 III 2004 r.
Tytuł programu: Jesteśmy dziećmi Boga

Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	Dzieci sześciolatnie („zerówka”), nr AZ-03-04/4-0 <i>Przychodzimy do Pana Boga</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak	do 31 VIII 2024 r.

SZKOŁA PODSTAWOWA, KLASY I–III

Program ogólnopolski nr AZ-1-01/10 z 9 VI 2010 r.
Tytuł programu: W drodze do Wieczernika

Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa I nr AZ-11-01/10-PO-1/11 <i>Jesteśmy w rodzinie Pana Jezusa</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak	do 31 VIII 2021 r.
	klasa II nr AZ-12-01/10-PO-1/12 <i>Kochamy Pana Jezusa</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak	do 31 VIII 2022 r.
	klasa III nr AZ-13-01/10-PO -1/12 <i>Przyjmujemy Pana Jezusa</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak	do 31 VIII 2023 r.

Wydawnictwo Gaudium, Lublin

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa I nr AZ-11-01/10-LU-1/12 <i>Jesteśmy rodziną Pana Jezusa</i> , red. ks. P. Goliszek	do 31 VIII 2021 r.
	klasa II nr AZ-12-01/10-LU-3/13 <i>Kochamy Pana Jezusa</i> , red. ks. P. Goliszek	do 31 VIII 2022 r.
	klasa III nr AZ-13-01/10-LU-4/14 <i>Przyjmujemy Pana Jezusa</i> , red. ks. P. Goliszek	do 31 VIII 2023 r.

Wydawnictwo WAM, Kraków

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa I nr AZ-11-01/10-KR-1/11 <i>Jesteśmy w rodzinie Pana Jezusa</i> , red. ks. W. Kubik SJ, ks. G. Łuszczak SJ, T. Czarnecka	do 31 VIII 2021 r.
	klasa II nr AZ-12-01/10-KR-1/12 <i>Kochamy Pana Jezusa</i> , red. ks. W. Kubik SJ, ks. G. Łuszczak SJ, T. Czarnecka	do 31 VIII 2022 r.
	klasa III nr AZ-13-01/10-KR -14/13 <i>Przyjmujemy Pana Jezusa</i> , red. ks. W. Kubik SJ, ks. G. Łuszczak SJ, T. Czarnecka	do 31 VIII 2023 r.

Program ogólnopolski nr AZ-1-01/12 z 4 I 2012 r.
Tytuł programu: W rodzinie dzieci Bożych

Wydawnictwo Jedność, Kielce

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa I nr AZ-11-01/12-KI-1/12 <i>Żyjemy w Bożym świecie</i> , red. K. Mielnicki, E. Kondrak	do 31 VIII 2021 r.
	klasa II nr AZ-12-01/12-KI-3/12 <i>Idziemy do Jezusa</i> , red. ks. J. Czerkawski, E. Kondrak	do 31 VIII 2022 r.
	klasa III nr AZ-13-01/12-KI -4/13 <i>Jezus jest z nami</i> , red. ks. J. Czerkawski, E. Kondrak	do 31 VIII 2023 r.

SZKOŁA PODSTAWOWA, KLASY IV–VIII

Program ogólnopolski nr AZ-2-01/10 z 9 VI 2010 r.

Tytuł programu: *Poznaję Boga i w Niego wierzę*

Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa IV nr AZ-21-01/10-PO-1/11 <i>Jestem chrześcijaninem</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak	do 31 VIII 2024 r.
	klasa V nr AZ-22-01/10-PO-1/12 <i>Wierzę w Boga</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak	do 31 VIII 2021 r.
	klasa VI nr AZ-23-01/10-PO-1/13 <i>Wierzę w Kościół</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak	do 31 VIII 2022 r.

Wydawnictwo Gaudium, Lublin

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa IV nr AZ-21-01/10-LU-1/12 <i>Jestem chrześcijaninem</i> , red. ks. W. Janiga	do 31 VIII 2024 r.
	klasa V nr AZ-22-01/10-LU-2/13 <i>Wierzę w Boga</i> , red. ks. W. Janiga	do 31 VIII 2021 r.
	klasa VI nr AZ-23-01/10-LU-2/14 <i>Wierzę w Kościół</i> , red. ks. W. Janiga	do 31 VIII 2022 r.

Wydawnictwo WAM, Kraków

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa IV nr AZ-21-01/10-KR-1/12 <i>Zaproszeni przez Boga</i> , red. ks. Z. Marek SJ, ks. A. Hajduk SJ	do 31 VIII 2024 r.
	klasa V nr AZ-22-01/10-KR-1/13 <i>Obdarowani przez Boga</i> , red. ks. Z. Marek SJ, ks. A. Hajduk SJ	do 31 VIII 2021 r.
	klasa VI nr AZ-23-01/10-KR-1/14 <i>Przemienieni przez Boga</i> , red. ks. Z. Marek SJ, ks. A. Hajduk SJ	do 31 VIII 2022 r.

Program ogólnopolski nr AZ-2-02/12 z 30 V 2012 r.

Tytuł programu: *Odkrywamy tajemnice Bożego świata*

Wydawnictwo Jedność, Kielce

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa IV nr AZ-21-01/12-KI-1/12 <i>Miejsca pełne BOGActw</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak, B. Nosek	do 31 VIII 2024 r.
	klasa V nr AZ-22-01/12-KI-1/13 <i>Spotkania uBOGAcające</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak, E. Parszewska	do 31 VIII 2021 r.
	klasa VI nr AZ-13-01/12-KI -3/14 <i>Tajemnice BOGAtego życia</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak, E. Parszewska	do 31 VIII 2022 r.

Program ogólnopolski nr AZ – 3 - 01/10 z 9 VI 2010 r.

Tytuł programu: *Pójść za Jezusem Chrystusem*

Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa VII nr AZ-31-01/10-PO-1/11 <i>Spotkanie ze Stowem</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak	do 31 VIII 2023 r.
	klasa VIII nr AZ-32-01/10-PO-1/12 <i>Aby nie ustać w drodze</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak	do 31 VIII 2024 r.

Wydawnictwo WAM, Kraków

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa VII nr AZ-31-01/10-KR-2/12 <i>Jezus uczy i zbawia</i> , red. ks. Z. Marek SJ, ks. A. Hajduk SJ	do 31 VIII 2023 r.
	klasa VIII nr AZ-32-01/10-KR-3/12 <i>Jestem z wami</i> , red. ks. Z. Marek SJ, ks. A. Hajduk SJ	do 31 VIII 2024 r.
	klasa VII nr AZ-31-01/10-KR-2/12 <i>Jezus uczy i zbawia</i> , red. Z. Marek	do 31 VIII 2023 r.
	klasa VIII nr AZ-32-01/10-KR-12/13 <i>Jezus działa i zbawia</i> , red. Z. Marek	do 31 VIII 2024 r.

Wydawnictwo Gaudium, Lublin

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa VII nr AZ-31-01/10-LU-1/12 <i>Spotykam Twoje Słowo</i> , red. ks. P. Mąkosa	do 31 VIII 2023 r.
	klasa VIII nr AZ-32-01/10-LU-1/13 <i>Z Tobą idę przez życie</i> , red. P. Mąkosa	do 31 VIII 2024 r.

Program ogólnopolski nr AZ-3-01/13 z 9 IV 2013 r.**Tytuł programu:** *Kim jestem jako człowiek, kim chcę być jako chrześcijanin?*

Wydawnictwo Jedność, Kielce

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa VII nr AZ-31-01/13-KI-3/13 <i>Błogostawieni, którzy szukają Jezusa</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak, E. Parszewska	do 31 VIII 2023 r.
	klasa VIII nr AZ-32-01/13-KI-4/14 <i>Błogostawieni, którzy ufają Jezusowi</i> , red. K. Mielnicki, E. Kondrak, E. Parszewska	do 31 VIII 2024 r.

SZKOŁA PONADPODSTAWOWA**Liceum trzyletnie i technikum czteroletnie****Program ogólnopolski nr AZ – 4 - 01/10 z 9 VI 2010 r.****Tytuł programu:** *Świadek Chrystusa*

Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa I liceum i technikum nr AZ-41-01/10-PO-1/11 <i>Moje miejsce w Kościele</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak	do 31 VIII 2020 r.
	klasa II liceum i technikum nr AZ-42-01/10-PO-1/12 <i>Moje miejsce w świecie</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak	do 31 VIII 2021 r.
	klasa III liceum i IV technikum nr AZ-43-01/10-PO -1/14 <i>Moje miejsce w rodzinie</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak	do 31 VIII 2022 r.

Wydawnictwo Gaudium, Lublin

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa I liceum i technikum nr AZ-41-01/10-LU-1/12 <i>Świadczę o Jezusie w Kościele</i> , red. ks. R. Strus, ks. W. Galant	do 31 VIII 2020 r.
	klasa II liceum i technikum nr AZ-42-01/10-LU-4/13 <i>Świadczę o Jezusie w świecie</i> , red. ks. R. Strus, ks. W. Galant	do 31 VIII 2021 r.
	klasa III technikum nr AZ-63-01/10-LU-1/15 <i>Świadczę o Jezusie wobec drugiego człowieka</i> , red. ks. R. Strus	do 31 VIII 2022 r.
	klasa III liceum i IV technikum nr AZ-43-01/10-LU-3/14 <i>Świadczę o Jezusie w rodzinie</i> , red. ks. R. Strus, ks. W. Galant	do 31 VIII 2023 r.

Wydawnictwo WAM, Kraków

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa I liceum i technikum nr AZ-41-01/10-KR-1/12 <i>Drogi świadków Chrystusa w Kościele</i> , red. ks. Z. Marek SJ, ks. A. Hajduk SJ	do 31 VIII 2020 r.
	klasa II liceum i technikum nr AZ-42-01/10-KR-6/13 <i>Drogi świadków Chrystusa w świecie</i> , red. ks. Z. Marek SJ, ks. A. Hajduk SJ	do 31 VIII 2021 r.
	klasa III liceum i IV technikum nr AZ-43-01/10-KR -3/14 <i>Drogi świadków Chrystusa w rodzinie</i> , red. ks. Z. Marek SJ, ks. A. Hajduk SJ	do 31 VIII 2022 r.

Program ogólnopolski nr AZ – 4 - 03/12 z 30 V 2012 r.
Tytuł programu: Życ, aby wierzyć i kochać

Wydawnictwo Jedność, Kielce

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa I liceum i technikum nr AZ – 41 - 03/12-KI - 1/12 <i>W blasku Bożej prawdy</i> , red. ks. T. Śmiech, E. Kondrak, B. Nosek	do 31 VIII 2020 r.
	klasa II liceum, II i III technikum nr AZ – 42 - 03/12-KI - 2/13 <i>Na drogach wiary</i> , red. ks. J. Czerkawski, E. Kondrak, B. Nosek	do 31 VIII 2021 r.
	klasa III liceum i IV technikum nr AZ – 43 - 03/12-KI - 1/14 <i>W bogactwie miłości</i> , red. ks. J. Czerkawski, E. Kondrak, B. Nosek	do 31 VIII 2022 r.

Program ogólnopolski nr AZ-4-01/12 z 30 V 2012 r.
Tytuł programu: Życ, aby wierzyć i kochać

Wydawnictwo Jedność, Kielce

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa III technikum nr AZ-43-01/12-KI-2/14 <i>Za progiem nadziei</i> , red. S. Mazur, B. Nosek, K. Rokosz	do 31 VIII 2022 r.

LICEUM CZTEROLETNIIE I TECHNIKUM PIĘCIOLETNIE

Program ogólnopolski nr AZ – 6 - 01/10**Tytuł programu:** *Katecheza świadectwa wiary*

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa I nr AZ-33-01/10-KR-4/13 <i>Chodźmy razem</i> , red. W. Kubik, wydawnictwo WAM	do 31 VIII 2020 r.
	klasa I nr AZ-33-01/10-KR-2/14 <i>Jezus prowadzi i zbawia</i> , red. Z. Marek, wydawnictwo WAM	
	klasa I nr AZ-33-01/10-LU-1/14 <i>Żyję Twoją miłością</i> , red. P. Mąkosa, wydawnictwo Gaudium	
	klasa I nr AZ-33-01/10-PO-3/13 <i>Życ w miłości Boga</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak, wydawnictwo Święty Wojciech	

Program ogólnopolski nr AZ – 3 - 02/12 z 9 IV 2013 r.

Wydawnictwo Jedność, Kielce

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa I nr AZ-33-01/13-KI-1/16 <i>Błogosławieni, którzy naśladowują Jezusa</i> , red. K. Mielnicki, E. Kondrak, E. Parszewska	do 31 VIII 2020 r.

SZKOŁA BRANŻOWA I STOPNIA

Program ogólnopolski nr AZ-5-07/12 z 22 X 2012 r.**Tytuł programu:** *Bądźcie mocni!*

Wydawnictwo św. Stanisława, Kraków

DIECEZJA	PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Ogólnopolski	klasa I szkoły branżowej I stopnia nr AZ-51-07/12-KR-3/13 <i>Mocni wiarą</i> , red. T. Panuś, R. Chrzanowska	do 31 VIII 2020 r.

SZKOŁY SPECJALNE

Podstawa programowa katechezy z 8 III 2010

- GN-9i-01/16 (z 22 VIII 2016) – dla archidiecezji gnieźnieńskiej – tytuł: *W ramionach Ojca* (A. Kielar, ks. J. Tomczak) – dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym; **do 31 VIII 2024.**

Podstawa programowa katechezy z 20 VI 2001

- AX-1i-03/5 (z 7 IV 2003) – dla całej Polski – dla klas I–III szkoły podstawowej dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym wraz z pomocami dydaktycznymi nr **AX-10i-03/5-0**; **do 31 VIII 2024.**
- AZ-1h-04/10 (z 27 VII 2004) – dla całej Polski – dla klas I–III szkoły podstawowej dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim (zespół kierowany przez Z. Brzezinkę); **do 31 VIII 2024.**
- AX-2i-03/5 (z 7 IV 2003) – dla całej Polski – dla klas IV–VI szkoły podstawowej dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym wraz z pomocami dydaktycznymi nr **AX-20i-03/5-0**; **do 31 VIII 2024.**
- AZ-2h-04/10 (z 27 VII 2004) – dla całej Polski – dla klas IV–VI szkoły podstawowej dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim (zespół kierowany przez Z. Brzezinkę); **do 31 VIII 2024.**
- AZ-3i-03/5 (z 7 IV 2003) – dla całej Polski – dla klas VII–VIII szkoły podstawowej i I ponadpodstawowej dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym wraz z pomocami dydaktycznymi nr **AZ-30i-03/5-0**; **do 31 VIII 2024.**
- AZ-3h-04/10 (z 27 VII 2004) – dla całej Polski – dla klas VII–VIII szkoły podstawowej i I ponadpodstawowej dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim (zespół kierowany przez Z. Brzezinkę); **do 31 VIII 2024.**
- AZ-3d-05/1 (z 22 II 2005) – dla całej Polski – dla klas VII–VIII szkoły podstawowej i I ponadpodstawowej dla uczniów niepełnosprawnych (s. M. Polak); **do 31 VIII 2024.**

- **AZ-5h-04/10 (z 27 VII 2004)** – dla całej Polski – dla klas I–II szkoły zawodowej dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim (zespół kierowany przez Z. Brzezinkę); do 31 VIII 2024.

* Wraz z opracowanymi do powyższych podręczników kartami pracy dla ucznia oraz podręcznikami metodycznymi.

DZIAŁ FORMACYJNY

I. DOKUMENT KONGREGACJI DS. WYCHOWANIA KATOLICKIEGO „MĘŻCZYZNĄ I KOBIETĄ ICH STWORZYŁ. Z MYŚLĄ O DRODZE DIALOGU O KWESTII GENDER W EDUKACJI”

Watykan wydał oficjalny dokument, który określa jasno stanowisko Kościoła wobec ideologii gender. Dokument „Mężczyzną i kobietą ich stworzył. Z myślą o drodze dialogu o kwestii gender w edukacji” został przygotowany przez Kongregację ds. Edukacji Katolickiej. Jest zdecydowaną odpowiedzią wobec nasilającego się w wielu krajach zagrożenia narzucania ideologii gender w edukacji dzieci i młodzieży.

„Ideologia ta wprowadza projekty edukacyjne i wytyczne legislacyjne promujące tożsamość osobistą i związki emocjonalne w całkowitym oderwaniu od różnic biologicznych między mężczyzną a kobietą. Tożsamość człowieka jest zdana na indywidualistyczny wybór, który może się również z czasem zmieniać” – czytamy w dokumencie. Nie kwestionuje on jednak potrzeby studiów genderowych, które badają równość płci oraz role kobiecości i męskości. Co ważne, podkreśla jednak, że kwestię edukacji seksualnej w szkołach należy pozostawić decyzji rodziców. W związku z tym, że mamy do czynienia z pogłębiającym się w ostatnich latach kryzysem wychowawczym, szczególnie w odniesieniu do kwestii uczuciowości i płciowości, autorzy przypominają tradycyjne nauczanie Kościoła o człowieku. Zwracają też uwagę, że nie można pominąć faktu, iż fundamentem ideologii gender jest względność w pojmowaniu nie tylko płci – czy to biologicznej, czy kulturowej – ale także samego człowieka. „Chciano, by każda osoba mogła wybrać swój stan i aby społeczeństwo musiało ograniczyć się jedynie do zagwarantowania jej tego prawa, także przez wsparcie materialne, w przeciwnym razie miałyby dochodzić do form dyskryminacji społecznej wobec mniejszości” – czytamy.

Antidotum na edukację gender jest tradycyjna antropologia.

Przypominając nauczanie Soboru Watykańskiego II, Kongregacja ds. Edukacji Katolickiej przypomina o konieczności wychowania do miłości, które musi zaoferować „pozytywne, mądre i odpowiednie do wieku wychowanie seksualne”. Autorzy dokumentu przypominają, że tożsamość człowieka kształtuje się w oparciu o różnorodność płciową, a w rodzinie konfrontacja z matką i z ojcem ułatwia dziecku rozwój własnej tożsamości płciowej. „Dzieci winny dojrzewać w relacji, konfrontując się z męskością i kobiecością – ojca i matki – i w ten sposób osiągać dojrzałość uczuciową”. I to właśnie w samej wspólnocie rodzinnej dziecko może być wychowane do rozpoznawania wartości i piękna różnicy płci, równości oraz komplementarności biologicznej, funkcjonalnej, psychologicznej i społecznej” – możemy przeczytać w zaprezentowanym dokumencie. Jego autorzy upominają się także o prawa rodziców do decydowania o wychowaniu dziecka. Podkreślają: „Rodzina, postrzegana jako naturalna jednostka społeczeństwa sprzyjająca najpełniejszej realizacji wzajemności i komplementarności między mężczyzną a kobietą, jest uprzednia nawet wobec ładu społeczno-politycznego państwa, którego wolność ustawodawcza musi brać to pod uwagę i dawać temu należyte uznanie”.

Innym wspólnym stanowiskiem zawartym w watykańskim dokumencie jest potrzeba wychowania dzieci i młodzieży do poszanowania każdej osoby w jej szczególnej i odmiennej kondycji, aby nikt nie doznawał znęcania się, przemocy, obelg lub niesprawiedliwej dyskryminacji ze względu na swoje uwarunkowania osobowe (takie jak niepełnosprawność, rasa, religia, skłonności uczuciowe itp.).

W dokumencie znalazło się również wiele odniesień do nauczania Soboru Watykańskiego II, Jana Pawła II i Benedykta XVI, a także słów papieża Franciszka dotyczących tego, w jaki sposób teoria gender zaprzecza naturze mężczyzny, „eliminując tym samym antropologiczne podstawy rodziny”. Ta ideologia, zdaniem Ojca Świętego Franciszka, „prowadzi do programów edukacyjnych i aktów prawnych, które

promują osobistą tożsamość i emocjonalną intymność radykalnie oddzieloną od biologicznej różnicy między mężczyzną i kobietą”. Dokument kończy się wezwaniem papieża Franciszka, by rodzice, Kościół, nauczyciele i wychowawcy współpracowali w takim wychowywaniu dzieci, aby były otwarte i interesowały się tym, co je otacza, zdolne do dbania o innych i do okazywania czułości”.

Biuro Prasowe
Konferencji Episkopatu Polski

KONGREGACJA DS. EDUKACJI KATOLICKIEJ

„Stworzył ich jako mężczyznę i kobietę. Z myślą o drodze dialogu na temat kwestii gender w edukacji”, Watykan 2019

Zachęcamy do lektury całego dokumentu, który dostępny jest na stronie episkopat.pl. Poniżej zaprezentowano wybrane fragmenty.

5. Kongregacja ds. Edukacji Katolickiej, w ramach swoich kompetencji, zamierza przedstawić obecnie pewne refleksje, które mogłyby ukierunkować oraz wspierać osoby zaangażowane w wychowanie nowych pokoleń, aby stawić czoła najbardziej dyskutowanym dzisiaj pytaniom dotyczącym ludzkiej płciowości w świetle powołania do miłości, do którego wezwana jest każda osoba. W ten sposób chcemy krzewić metodologię wyrażającą się w trzech postawach: słuchania, uzasadniania i proponowania, sprzyjających spotkaniu z wymaganiami osób i wspólnot. Wysłuchanie bowiem potrzeb drugiego człowieka oraz zrozumienie różnych uwarunkowań prowadzą do dzielenia się elementami racjonalnymi i przygotowują do chrześcijańskiego wychowania zakorzenionego w wierze, która „wszystko oświeca nowym światłem. Ukazuje Boski zamiar co do całościowego powołania człowieka”.

6. Podejmując drogę dialogu w odniesieniu do kwestii gender w edukacji, trzeba uwzględnić różnicę między ideologią gender, z jednej strony, a całym obszarem badań nad płcią społeczno-kulturową podjętych przez nauki humanistyczne. Podczas gdy ideologia usiłuje, jak wskazał papież Franciszek, odpowiedzieć „na pewne, czasami zrozumiałe aspiracje”, ale próbuje się również „narzucić jako myśl dominująca określająca nawet edukację dzieci”, a tym samym uniemożliwia spotkanie, to nie brakuje poszukiwań naukowych nad gender, które starają się osiągnąć głębsze zrozumienie sposobów, w jakie przeżywa się w różnych kulturach różnicę płci między mężczyzną a kobietą. W odniesieniu do tego typu badań możliwe jest otwarcie się na słuchanie, argumentację i na propozycje.
7. Zatem Kongregacja ds. Edukacji Katolickiej powierza ten tekst – szczególnie w środowiskach, których dotyczy to zjawisko – tym wszystkim, którym leży na sercu sprawa wychowania, a zwłaszcza wspólnotom wychowawczym szkół katolickich oraz osobom inspirującym się chrześcijańską wizją życia, pracującym w innych typach szkół. Dokument ten jest adresowany także do rodziców, uczniów, dyrektorów szkół i ich pracowników, a również do biskupów, kapłanów, zakonników i zakonnice, ruchów kościelnych, stowarzyszeń wiernych świeckich oraz innych organów.
19. Istnieją jednak pewne punkty krytyczne, które pojawiają się w życiu realnym. Teorie gender wskazują – szczególnie najbardziej radykalne – postępujący proces denaturalizacji lub oddalenia od natury ku absolutnej opcji na rzecz decyzji podmiotu emocjonalnego. Poprzez taką postawę tożsamość seksualna i rodzina stają się wymiarami postmodernistycznej „płynności” i „zmienności”: opierając się jedynie na błędnie rozumianej wolności odczuwania i chcenia, a nie na prawdzie bytu; na chwilowym pożądaniu popędu emocjonalnego i indywidualnej woli.

20. Założenia wspomnianych teorii można sprowadzić do dualizmu antropologicznego: do oddzielenia ciała sprowadzonego do biernej materii i woli, która staje się absolutna, manipulując ciałem według własnego uznania. To połączenie materializmu z woluntaryzmem daje początek relatywizmowi, gdzie wszystko jest równie ważne i nieodróżnicowane, bez ładu i bez celu. Wszystkie te teorie, od umiarkowanych po bardziej radykalne, utrzymują, że płęć społeczno-kulturowa (gender) staje się ostatecznie ważniejsza niż płęć biologiczna. Określa to przede wszystkim rewolucję kulturową i ideologiczną w perspektywie relatywistycznej, a po drugie, rewolucję prawną, ponieważ takie przekonania promują określone prawa indywidualne i społeczne.
21. Praktycznie często rekomendacja różnych tożsamości przedstawia je jako posiadające całkowicie równą wartość, jeśli porównamy je ze sobą. Jednak faktycznie oznacza to zaprzeczenie doniosłości każdej z nich. Nabiera to szczególnego znaczenia w odniesieniu do różnicy płci. Często bowiem ogólne pojęcie „niedyskryminacji” skrywa ideologię, która zaprzecza różnicy i naturalnej komplementarności mężczyzny i kobiety. „Zamiast przeciwstawiać się negatywnym interpretacjom odmienności płciowej, które godzą w jej niewzruszoną wartość dla godności człowieka, usiłuje się faktycznie zniweczyć tę różnicę, proponując techniki i praktyki, które miałyby ją pozbawić znaczenia dla rozwoju osoby i dla relacji ludzkich. Jednak utopia »rodzaju nijakiego« eliminuje jednocześnie zarówno godność ludzką z odmiennej pod względem płciowym konstytucji, jak i osobową właściwość płciowego przekazywania życia”. W ten sposób pozbawia się znaczenia antropologiczne podstawy rodziny.
22. Ideologia ta inspiruje projekty edukacyjne i tendencje legislacyjne, które promują tożsamość osobową i intymność afek-

tywną radykalnie niezależną od różnicy biologicznej między mężczyzną a kobietą. Ludzka tożsamość jest powierzona indywidualistycznej opcji, zmieniającej się również w czasie, wyrażającej sposób myślenia i działania, dość dzisiaj rozpowszechniony, który myli „prawdziwą wolność z ideą, że każdy osądza według własnego widzimisie, jakby poza indywidualnymi osobami nie było żadnych prawd, wartości, zasad, które nas ukierunkowują, jak gdyby wszystko było równe i na wszystko powinno się pozwolić”.

23. Sobór Watykański II, zastanawiając się na tym, co Kościół myśli o osobie ludzkiej, stwierdza, że „stanowią jedność cielesną i duchową, człowiek przez samą swoją cielesność łączy w sobie elementy świata materialnego, tak, że przez niego osiągają one swą głębię i wznoszą głos w dobrowolnej pochwalę Stwórcy”. Ze względu na tę godność „Człowiek nie błądzi, jeżeli uważa siebie za istotę wychodzącą poza cielesność, a nie tylko za cząstkę natury czy anonimowy element społeczności ludzkiej”. Dlatego „wyrażenia »porządek natury« nie można mieszać ani utożsamiać z wyrażeniem »porządek przyrodniczy«, to ostatnie bowiem oznacza wprawdzie również porządek natury, ale tylko o tyle, o ile jest on dostępny dla metod empiryczno-opisowych przyrodoznawstwa, nie zaś jako swoisty porządek istnienia z wyraźnym odniesieniem do Pierwszej Przyczyny, do Boga-Stwórcy”.
39. Z działaniami wychowawczymi rodziny łączy się działalność szkoły, która współdziała w sposób pomocniczy. W oparciu o swoją ewangeliczną podstawę, „szkołę katolicką określa odniesienie do osoby. »Każda osoba, z jej potrzebami materialnymi i duchowymi, stoi w centrum nauczania Jezusa; dlatego promocja osoby ludzkiej stanowi cel katolickiej Szkoły«. Stwierdzenie to, ukazując żywotny związek człowieka z Chrystusem, przypomina, że w Jego Osobie mieści się pełnia prawdy o człowieku. Toteż szkoła katolicka, podejmując się promo-

cji człowieka integralnego, czyni to, postuszna nawoływaniu Kościoła, w świadomości, że wszystkie wartości ludzkie urzeczywistniają się najpełniej w jedności z Chrystusem. Ta świadomość oznacza postawienie osoby ludzkiej w centrum założeń wychowawczych w szkolnictwie katolickim”.

40. Szkoła katolicka powinna być wspólnotą wychowującą, w której osoba wyraża siebie i rozwija się w swoim człowieczeństwie w procesie dialogu relacyjnego, oddziałując wzajemnie w sposób konstruktywny, praktykując tolerancję, rozumienie różnych punktów widzenia i budując zaufanie w atmosferze autentycznej harmonii. W ten sposób szkoła jest prawdziwie „wspólnotą edukacyjną, przestrzenią, gdzie różnice przeżywane są w zgodzie. Szkoła-wspólnota jest miejscem spotkania, promuje uczestnictwo, prowadzi dialog z rodziną, pierwszą wspólnotą przynależności uczniów, którzy do niej uczęszczają, szanując jej kulturę i wsłuchując się głęboko w potrzeby, które napotyka i oczekiwania, jakie są do niej adresowane” [46]. W ten sposób dziewczętom i chłopcom towarzyszy wspólnota, która „pobudza ich do przewyciężenia indywidualizmu i do odkrycia w świetle wiary wezwania szczególnego, że są mianowicie powołani do życia w pełni świadomego i odpowiedzialnego w solidarności z innymi”.
41. Niech również wychowawcy chrześcijańscy, którzy przeżywają swoje powołanie w szkole niekatolickiej, świadczą o prawdzie o osobie ludzkiej i służą jej krzewieniu. Rzeczywiście „integralna formacja człowieka – jako cel wychowania obejmuje rozwój wszystkich zdolności ucznia, przygotowanie do życia zawodowego, kształtowanie zmysłu etycznego i społecznego, jego otwarcie się na transcendencję i jego wychowanie religijne”. Świadectwo osobiste w połączeniu z profesjonalizmem przyczynia się do osiągnięcia tych celów.

42. Wychowanie uczuciowości wymaga odpowiedniego i wyważonego języka. Po pierwsze, należy wziąć pod uwagę, że dzieci i młodzież nie osiągnęły jeszcze pełnej dojrzałości i przygotowują się z zainteresowaniem do odkrywania życia. Dlatego konieczne jest, aby pomóc uczniom rozwinąć „zmysł krytyczny wobec inwazji propozycji, w obliczu niekontrolowanej pornografii i przeciążenia bodźcami, które mogą okaleczyć seksualność”. W obliczu bombardowania przesłaniami dwuznacznymi i niejasnymi – których celem jest dezorientacja emocjonalna i uniemożliwienie dojrzałości psychorelacyjnej – „Trzeba im pomóc w rozpoznaniu i poszukiwaniu wpływów pozytywnych, w czasie, w którym nabierają dystansu wobec tego wszystkiego, co zniekształca ich zdolność do kochania”.

PODSUMOWANIE

52. Podsumowując, droga dialogu – słuchającego, uzasadniającego i przedstawiającego propozycje – wydaje się być najsukcesywniejszym sposobem pozytywnego przekształcenia niepokojów i nieporozumień w środek na rzecz rozwoju bardziej otwartego i ludzkiego środowiska relacyjnego. Natomiast przeciwnie, zideologizowane podejście do delikatnych kwestii związanych z gender, pomimo deklarowanego szacunku dla różnorodności, grozi potraktowaniem samych różnic w sposób statyczny, pozostawiając je odizolowanymi i obojętnymi wobec siebie.
53. Chrześcijańska propozycja edukacyjna ubogaca dialog ze względu na swój cel „stymulowania realizacji człowieka poprzez rozwój całego jego bytu, ucieleśnionego ducha, zarówno darów natury jak i łaski, którymi został ubogacony przez Boga”. Wymaga to szczerego i przyjaznego zbliżenia do drugiego, pojmowanego jako naturalne antidotum na „kulturę odrzucenia” i izolację. W ten sposób promowana jest „pierwotna god-

ność każdego mężczyzny i każdej kobiety, która jest nienaruszalna, nie może nią rozporządzać żadna władza czy ideologia”.

54. Wychowawcy katolickcy są wezwani do wykraczania poza wszelki redukcjonizm ideologiczny czy ujednociający relatywizm, będąc wiernymi swojej tożsamości opierającej się na Ewangelii, aby pozytywnie przekształcić aktualne wyzwania w szansę, podążając drogami słuchania, uzasadniania i chrześcijańskiej propozycji, a także świadcząc sposobem swojej obecności spójność między słowami a życiem. Formatorzy mają fascynującą misję edukacyjną „nauczania drogi prowadzącej przez różne przejawy miłości, wzajemnej troski, szacunku naznaczonego czułą troską, bogatego w znaczenia komunikowania się. Wszystko to przygotowuje bowiem do pełnego i hojnego daru z siebie, który wyrazi się po ślubie w darze ciał. Zjednoczenie seksualne w małżeństwie przejawia się wówczas jako znak zaangażowania całościowego, ubogaczonego całą wcześniejszą drogą”.
55. Z tą kulturą dialogu nie jest sprzeczna słuszna aspiracja szkół katolickich do zachowania swojej wizji ludzkiej seksualności, biorąc pod uwagę wolność rodzin, by mogły opierać wychowanie swoich dzieci na antropologii integralnej, zdolnej do zharmonizowania wszystkich wymiarów stanowiących o jej tożsamości fizycznej, psychicznej i duchowej. Demokratyczne państwo nie może bowiem sprowadzić propozycji edukacyjnej jedynie do dominującej mentalności, szczególnie w kwestii tak delikatnej, która dotyczy podstawowej wizji natury ludzkiej i naturalnego prawa rodziców do wolnego wyboru wychowania, zgodnego z godnością osoby ludzkiej. Każda instytucja edukacyjna musi zatem zapewnić sobie narzędzia organizacyjne i programy wychowawcze, które urzeczywistnią i skonkretyzują to prawo rodziców. W ten sposób chrześcijańska propozycja pedagogiczna staje się solidną odpowiedzią na antropologię fragmentacji i prowizoryczności.

56. Katolickie ośrodki edukacyjne, oferując programy formacji uczuciowej i seksualnej, muszą uwzględniać różny wiek uczniów, a także pomagać im w pełnym poszanowaniu każdej osoby. Można tego dokonać poprzez dyskretne i poufne towarzyszenie, poprzez które wychodzi się także na spotkanie osób znajdujących się w skomplikowanej i bolesnej sytuacji. Szkoła musi zatem zapewnić środowisko zaufania, otwartości i spokoju, szczególnie w tych przypadkach, które wymagają czasu i rozeznania. Ważne jest stworzenie warunków do cierpliwego i wyrozumiałego słuchania, unikając niesprawiedliwej dyskryminacji.
57. Kongregacja ds. Edukacji Katolickiej dobrze zdaje sobie sprawę z codziennego trudu hojnej troski okazywanej przez osoby pracujące w szkołach i całego szeregu formalnych i nieformalnych wysiłków pedagogicznych. Kongregacja pragnie ich zachęcić do kontynuowania misji formacyjnej nowych pokoleń, zwłaszcza dotkniętych różnymi formami ubóstwa oraz potrzebujących miłości okazywanej im przez ich wychowawców, aby, jak powiedział św. Jan Bosko, „ludzie młodzi nie tylko byli kochani, ale by wiedzieli, że są kochani”. Ta dykasteria wyraża również głęboką wdzięczność i – słowami papieża Franciszka – zachęca „chrześcijańskich nauczycieli, zarówno tych, którzy uczą w szkołach katolickich, jak i tych, którzy uczą w szkołach państwowych, [...] by zachęcali uczniów do otwarcia na drugiego, który ma swoje oblicze, jest osobą, bratem i siostrą, aby go poznawać i szanować, z jego historią, z jego zaletami i wadami, z jego bogactwem i ograniczeniami. Chodzi tu o współpracę w takim wychowywaniu dzieci, aby były otwarte i interesowały się tym, co je otacza, zdolne do dbania o innych i do okazywania czułości”.

Watykan, 2 lutego 2019 r., Święto Ofiarowania Pańskiego

kardynał Giuseppe Versaldi
prefekt Kongregacji ds. Edukacji Katolickiej

Beata Girzyńska (opr.)

II. PROGRAM DUSZPASTERSKI KOŚCIOŁA W POLSCE NA LATA 2019/2022

Program duszpasterski dla Kościoła katolickiego w Polsce pt. „Eucharystia daje życie” przyjęty na lata 2019–2022 stanowi kontynuację teologiczno-praktycznej refleksji nad sakramentami wtajemniczenia chrześcijańskiego. Celem programu jest pogłębienie wiedzy o Eucharystii, rozumianej jako tajemnica wyznawania, celebrowania i świętowania, oraz świadomości jej wpływu na rozwój życia chrześcijańskiego. Ma ona także wzmocnić zaangażowanie osób duchownych i wiernych w przygotowanie i celebrację Eucharystii oraz ożywić chrześcijańską formację służby liturgicznej. Ponadto program pomoże w szerzeniu kultu eucharystycznego w parafii, ma motywować do chrześcijańskiego świętowania niedzieli jako wartości kulturowo-społecznej i religijno-rodzinnej.

Adresatami programu duszpasterskiego na kolejne lata są wszyscy ochrzczeni, niezależnie od wieku i realizowanych w Kościele zadań. Kult eucharystyczny jest najwyższą formą działania wyznawców Chrystusa.

Wśród zadań do realizacji autorzy dokumentu wymienili: pogłębienie wiedzy teologiczno-katechizmowej o Eucharystii, refleksje nad właściwym jej sprawowaniem, rozwijanie pobożności eucharystycznej, ze szczególną zachętą do częstej praktyki adoracji Najświętszego Sakramentu.

Trzyletni program duszpasterski został podzielony na trzy bloki. Tematem pierwszego roku są słowa „Wielka tajemnica wiary”, drugiego „Zgromadzeni na świętej wieczerzy”, a trzeciego „Połani w pokoju Chrystusa”. Rozpisane na trzy kolejne lata propozycje programowe winny prowadzić wiernych do czterech celów: formacyjnego, inicjacyjnego, ewangelizacyjnego i społecznego.

Formacyjny – odbiorcy poznają lepiej wartość i znaczenie Eucharystii; konsekwencją powinna być troska o piękno sprawowania liturgii, jej przygotowanie i oprawę, a także szerzenie kultu eucha-

stycznego, którego wyjątkową formą jest adoracja Najświętszego Sakramentu.

Inicjacyjny – plan pierwszy powinno wysuwać się przepowiadanie i katecheza parafialna poprzez niedzielne homilie i nauczanie katechetyczne.

Ewangelizacyjny – powinien prowadzić do właściwego przygotowania i celebrowania mszy świętej, aby stała się skutecznym narzędziem ewangelizacji poprzez umiłowanie i pokazanie innym piękna liturgii. Drzwi świątyni powinny być stale otwarte w ciągu dnia dla tych, którzy potrzebują chwili modlitewnego wytchnienia w ciszy kościoła.

Spółeczny – ma kształtować u ucznia Chrystusa wzajemną miłość, do której Eucharystia wychowuje w sposób szczególny, ukazując wartość każdego człowieka w oczach Bożych.

Pierwszy rok trzyletniego programu duszpasterskiego „Eucharystia daje życie” (2019/2022) rozpoczniemy w I niedzielę Adwentu 2019 r.

Analogicznie do cyklu trzyletniego programu duszpasterskiego w pierwszym roku 2019/2020 „Wielka tajemnica wiary” działania duszpasterskie winny wyznaczać konkretne cele:

- a) formacyjny – wyraża potrzebę pogłębienia wiedzy o Eucharystii, jej duchowych owocach, liturgicznym i osobistym przebiegu;
- b) inicjacyjny – mistagogia, czyli wprowadzenie w tajemnicę chrześcijaństwa, oferowane zasadniczo dzieciom i młodzieży, m.in. w ramach przygotowania do I komunii św. i bierzmowania; duszpasterze winni dołożyć starań, aby przy tej okazji, zaproponować również rodzicom tych dzieci odnowę życia eucharystycznego, np. podczas comiesięcznej katechezy prowadzonej metodą dialogową w małych grupach, a także w czasie modlitwy rodziców za dzieci w ramach odpowiednio przygotowanego nabożeństwa;
- c) ewangelizacyjny – wyraża się w przepowiadaniu i katechezie kerygma, tj. wskazaniu na dzieło zbawienia objawione przez Boga; szczególną formą objawienia miłości Boga do człowieka jest Eucharystia jako nowe i wieczne przymierze;

d) społeczny – Eucharystia służy budowaniu jedności wspólnoty chrześcijańskiej na różnych poziomach; niezwykle ważnym wyzwaniem dla Kościoła jest właściwe świętowanie przez wiernych niedzieli; chrześcijanie są zobowiązani, aby ramy czasu wolnego od pracy dopełnić aspektem religijnym.

Priorytety katechezy szkolnej na poszczególnych etapach edukacyjnych przedstawiają się następująco:

- a) **szkoła podstawowa I–IV** – przygotowanie do sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii przez: przekazanie wiedzy na temat sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii; dostarczenie motywacji do regularnego i pogłębionego uczestnictwa w sakramencie pokuty i pojednania, i Eucharystii; kształtowanie postaw eucharystycznych oraz postawy świadectwa: współofiarowania, dziękczynienia, prośby, jedności, wdzięczności, słuchania Słowa Bożego, miłości i przeproszenia;
- b) **szkoła podstawowa V–VIII** – pogłębienie znaczenia sakramentów św. dla życia przez: osobistą modlitwę i systematyczne korzystanie z sakramentów Eucharystii oraz pokuty i pojednania; a także prowadzenie do pełnego udziału we mszy św. i adoracji, aby odkrywać bliskość Boga w sakramentach św.;
- c) **szkoła ponadpodstawowa** – w ramach wychowania liturgicznego; ukazanie Eucharystii jako zaproszenia do osobistego spotkania z Jezusem Chrystusem, a także przedstawienie Eucharystii jako źródła miłości chrześcijańskiej; zapoznanie z liturgiczną celebracją sakramentu Eucharystii – znaki i symbole w liturgii sakramentów wtajemniczenia;
- d) **szkoła specjalna** – ukazanie Eucharystii jako sakramentu jedności i miłości zbawczej, krzepiącej uczyty, obecności Chrystusa; zapoznanie z poszczególnymi częściami mszy św. (znaczenie gestów, obrzędów, postaw, pozdrowień i wezwań); zapoznanie z podstawowymi zwyczajami związanymi z rokiem liturgicznym.

Priorytety katechezy parafialnej w poszczególnych grupach wiekowych dzieci i młodzieży:

- A. Szkoła podstawowa klasy I–IV:** przygotowanie do sakramentów pokuty i pojednania, i Eucharystii: bezpośrednie wprowadzenie w misterium tych sakramentów winno dokonać się w parafii miejsca zamieszkania ucznia. Zadaniem parafii powinna być troska o uświęcenie, pogłębienie życia eucharystycznego po przyjęciu pierwszej komunii św. Warto organizować celebracje liturgiczne oraz nabożeństwa związane z przekazywaniem znaków religijnych. Szczególnie ważne jest angażowanie całych rodzin w formację pastoralno-liturgiczną dzieci (przygotowanie liturgii okolicznościowych). Konsekwencją formacji jest zaangażowanie ucznia w różnych grupach religijnych np. Eucharystyczny Ruch Młodych, Oaza Dzieci Bożych.
- B. Szkoła podstawowa V–VI:** lekcje religii mają prowadzić do czynnego udziału uczniów w liturgii poprzez systematyczne przystępowanie do sakramentów św., zwłaszcza sakramentu pokuty i pojednania oraz pełnego udziału w Eucharystii w kościele parafialnym.
- C. Szkoła ponadpodstawowa** – działania zmierzające do wprowadzenia młodych w istniejące w kościele parafialnym ruchy religijne i stowarzyszenia (Ruch Światło Życie, KSM, służba liturgiczna ołtarza) jako naturalna konsekwencja wynikająca z wcześniejszego przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania; a także formacji młodzieży do podjęcia zadań związanych z realizacją życiowego powołania, przyjęciem sakramentu małżeństwa i tworzeniem kościoła domowego.
- D. Szkoła specjalna** – zapewnienie osobom z niepełnosprawnością możliwości przyjęcia wszystkich sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego we właściwym wieku oraz wzięcia udziału w normalnym programie przygotowań. Kryterium przyjęcia sakramentów nie jest rozwój intelektualny, ale wiara osób z niepełnosprawnością.

Program duszpasterski Kościoła w Polsce na rok 2019/2020. Wielka Tajemnica wiary. Zeszyt teologiczno-pastoralny, Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski, 2019; *Program nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach*, Konferencja Episkopatu Polski, Częstochowa 2019.

ks. dr Mariusz Wojnowski (opr.)

III. DOSKONALENIA KOMPETENCJI W ZAKRESIE ROZPOZNAWANIA I PRZECIWDZIAŁANIA SYTUACJOM KRYZYSOWYM W SZKOLE – SZKOLENIA

Kolegium Jagiellońskie – Toruńska Szkoła Wyższa na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej prowadzi studia podyplomowe dla nauczycieli, których celem jest **doskonalenie kompetencji w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym w szkole**. Studia są realizowane łącznie dla ponad 700 osób w ośmiu województwach (pomorskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie, łódzkie, śląskie, dolnośląskie). Projekt ten ma wysokie oceny resortu oświaty.

Z tej racji rektor Kolegium Jagiellońskiego – Toruńskiej Szkoły Wyższej prof. dr hab. Grzegorz Górski **zapropozował katechetom i księżom pracującym z młodzieżą cykl warsztatów/szkoleń**. Odbywałyby się one raz w miesiącu w sobotę i trwałyby 4–6 godzin lekcyjnych. Mają one mieć głównie **charakter warsztatowo-praktyczny, poprzez który uczyłyby rozwiązywać konkretne sytuacje kryzysowe w relacjach z dziećmi i młodzieżą**. W ciągu roku przewidzianych jest 10–11 spotkań. Za udział w każdym pojedynczym szkoleniu lub warsztacie związanym z poszczególnym zagadnieniem będzie wydawany certyfikat. Dla osoby, która ukończy cały cykl zostanie wystawiony dyplom ukończenia studiów podyplomowych Kolegium Jagiellońskiego.

Odpłatność za udział w jednym kursie (spotkaniu) będzie wynosić 50 zł.

Tematyka spotkań szkoleniowych:

- Podstawy psychologii dla nauczycieli
- Podstawy diagnozy
- Trening umiejętności interpersonalnych
- Trening rozwoju osobistego

- Trening umiejętności wychowawczych i rozwiązywania konfliktów
- Komunikacja interpersonalna i negocjacje
- Metody terapii w pracy z dzieckiem
- Warsztat pracy z grupą
- Warsztat pracy z dzieckiem
- Warsztat pracy z rodziną
- Interwencja kryzysowa
- Elementy tutoringu w teorii i praktyce
- Wspomaganie rozwoju dziecka

Zajęcia będzie można rozpocząć od września br. Osoby zainteresowane mogą kontaktować się z Wydziałem Katechetycznym Kurii Diecezjalnej Toruńskiej telefonicznie lub mailowo, w tytule wpisując „Szkolenie – Kolegium”.

IV. III FORUM WYCHOWAWCÓW

Od dwóch lat z inicjatyw Wydziału Katechetycznego organizowane jest Forum Wychowawców. Jest to projekt skierowany do wszystkich mających wpływ na proces kształcenia (m.in. rodziców, nauczycieli, opiekunów). Jego celem jest stworzenie przestrzeni wymiany doświadczeń między wychowawcami oraz podniesienie jakości wychowywania. Podczas kolejnych edycji forum podejmowane są różne dziedziny zagrożeń, które mogą pojawić się w wychowywaniu oraz sposoby ich pokonywania.

W tym roku **trzecia edycja Forum Wychowawców odbędzie się 11 października**. Rozpocznie się o godz. 16.30 w Wydziale Teologicznym UMK w Toruniu. Temat przewodni brzmi: *Ja i Ty – spotkanie wartości. Porozmawiajmy o poczuciu wartości i naszych relacjach*. Prelegentami będą: dr Krzysztof Pilarz (psychoterapeuta, terapeuta, katecheta, Wydział Teologicznym UMK w Toruniu) oraz mgr Arkadiusz Wnykowski (terapeuta, Stowarzyszenie MONAR w Toruniu, nauczyciel religii, Szkoła Podstawowa w Łysomicach).

Organizatorami III Forum Wychowawców są: Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej Toruńskiej, Wydział Edukacji Urzędu Miasta Torunia oraz Centrum Kształcenia Ustawicznego – Toruński Ośrodek Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli.

V. DORADCY METODYCZNI Z ZAKRESU RELIGII

- **Grudziądz** (www.odn-grudziadz.ehost.pl)
mgr lic. Aleksandra Mikołajek – dyżur w poniedziałek w godz. 14.30–16.00, Ośrodek Doskonalenia i Doradztwa Zawodowego Nauczycieli, ul. Legionów 2
- **Toruń** (www.cku.torun.pl/todmidn/index.php)
mgr Danuta Włoczewska (szkoły ponadpodstawowe) – dyżur w środę w godz. 8:00–8:45 i czwartek w godz. 14.30–15.15, Przedszkole Miejskie nr 9, ul. Gagarina 130,
kontakt e-mail: m.religia2@metodycy.torun.pl, tel. 692 355 535

Zachęcamy do zapoznania się z ofertą zaprezentowaną przez metodyków nauczania religii (polecamy szczególnej uwadze katechetom stażystom, kontraktowym oraz ubiegającym się o kolejny awans zawodowy nauczyciela).

DZIAŁ WSPÓLNOTOWY

I. KONKURSY

• XXX Olimpiada Teologii Katolickiej – Przemysł 2020

Temat: Dumni z Ewangelii i z Polski

Terminarz konkursu:

etap szkolny – 20 listopada 2019 r., godz. 11.00

etap diecezjalny – 4 marca 2020 r., godz. 11.00

etap ogólnopolski – 16–18 kwietnia 2020 r.

Więcej informacji i literatura www.otk.pl.

• VII Diecezjalny Konkurs Międzyprzedszkolny „Różaniec – skarb, który trzeba odkryć”

Konkurs jest skierowany do cztero-, pięcio- i sześciolletnich dzieci (oraz ich rodziców) z przedszkoli oraz szkolnych oddziałów przedszkolnych z terenu diecezji toruńskiej.

Celem konkursu jest: zainteresowanie dzieci i ich rodziców modlitwą różańcową, zachęcenie do częstego i wspólnego odmawiania różańca, kształtowanie wrażliwości i szacunku do przedmiotów religijnych, budzenie prawdziwej pobożności maryjnej, która prowadzi do Chrystusa, rozwijanie aktywności twórczej dzieci i ich rodziców, pobudzenie wyobraźni oraz pomysłowości.

Organizatorami konkursu są: Przedszkole Miejskie nr 6 w Toruniu (Monika Kamińska, Hanna Muchewicz), Wydział Katechetyczny Diecezji Toruńskiej, Centrum Dialogu im. Jana Pawła II w Toruniu oraz Parafia pw. św. Józefa w Toruniu (o. Wojciech Zagrodzki). Patronat honorowy objął bp dr hab. Wiesław Śmigiel, biskup toruński.

Terminarz konkursu w 2019 r.:

- do 23 września – zgłoszenie placówki
- do 11 października – dostarczenie prac
- 20 października (niedziela) o godz. 12:15 – uroczyste zakończenie konkursu

Msza św. w kaplicy Wyższego Seminarium Duchownego (pl. Frelichowskiego 1, 87-100 Toruń), po mszy św. przejście do auli Centrum Dialogu.

Zgłoszenia telefonicznie 609 257 242 lub mailowo: monicaka@o2.pl

Ważna informacja: Zgłoszenie pracy do konkursu jest jednoznaczne z wyrażeniem zgody na gromadzenie i przetwarzanie przez organizatorów na potrzeby konkursu danych osobowych, zgodnie z Rozporządzeniem o ochronie danych osobowych „Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r.

Udział w konkursie jest jednocześnie wyrażeniem zgody na utrwalanie i wykorzystanie wizerunku uczestników konkursu na potrzeby organizatora (np. publikacja w Tygodniku Katolickim Niedziela, na stronach internetowych <http://pm6-torun.pl>, <http://www.bibdiec.pl>, <https://pl-pl.facebook.com/katolickitorun/>).

Biorąc udział w konkursie, rodzic lub prawny opiekun uczestnika potwierdza, że wyraża zgodę na wszystkie zasady zawarte w powyższym regulaminie.

• Diecezjalny Konkurs Biblijny „Czytam Pismo Święte” – Ewangelia wg św. Jana

Celem konkursu jest upowszechnienie znajomości Pisma Świętego Nowego Testamentu wśród uczniów szkół z terenu diecezji toruńskiej. Patronat honorowy objęli: bp Wiesław Śmigiel (biskup toruński) oraz ks. Roman Jachimowicz SDB (inspektor Towarzystwa Salezjańskiego Inspektorii pw. św. Wojciecha z siedzibą w Pile). Organizatorem konkursu jest Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej Toruńskiej oraz Szkoła Podstawowa Towarzystwa Salezjańskiego im. św. Dominika Savio w Toruniu.

Temat konkursu: Ewangelia wg św. Jana (Biblia Tysiąclecia – wyd. III Pallottinum)

Uczestnicy: Uczniowie klas IV–VIII szkół podstawowych z terenu diecezji toruńskiej

Zgłoszenia: Regulamin konkursu i formularze zgłoszeniowe będą dostępne na stronie internetowej Wydziału Katechetycznego Diecezji Toruńskiej od 2 września 2019 r. pod adresem: <http://www.katechizacja.diecezja-torun.pl/>

Kontakt:

ks. Mariusz Wojnowski, tel. 508 777 082, e-mail: dkbiblijny@wp.pl

• I Konkurs Nauka, Religia i Edukacja

Wydział Teologiczny UMK w Toruniu przy współpracy z Wydziałem Katechetycznym organizuje I Konkurs Nauka, Religia i Edukacja. Ten konkurs może przyczynić się do poszukiwań i rozwoju uczniów w tematyce nauki i religii. Zapraszamy do zapoznania się z poniższym regulaminem.

Regulamin konkursu

1. W konkursie mogą wziąć udział uczniowie klas szkół średnich, które przystąpią do projektu „Nauka, religia i edukacja”.
2. Uczniowie, indywidualnie lub w zespole (składającym się maksymalnie z 3 osób), przygotowują pracę autorską na temat: Relacje między nauczaniem przedmiotów ścisłych i nauczaniem religii w mojej szkole. Zagadnienie może zostać przedstawione w perspektywie ogólnej albo szczegółowo omawiając wybrane zagadnienie (np. sposób prezentacji tematu początku wszechświata na fizyce i religii; ewolucji i stworzenia; działania Boga w świecie i praw fizyki; historii chrześcijaństwa i jego oddziaływania na naukę w średniowieczu i epoce nowożytnej etc.
3. Praca będzie polegała na pisemnym eseju, którego objętość powinna zmieścić się pomiędzy 20 tys. a 30 tys. znaków ze spacjami. W zgłoszeniu zespołu/szkoły należy przestać streszczenie (do 150 słów), tytuł pracy oraz nazwiska uczniów i nauczyciela-opiekuna. Zgłoszenie należy przestać na adres teologia@umk.pl do 15 października 2019 r., zaś pracę końcową do 15 grudnia 2019 r.

4. Nauczyciele zatrudnieni w szkole mogą podsunąć inne tematy czy perspektywy ujęcia tematu i wspomóc uczniów bibliografią, która rozwinie podejmowane zagadnienie.
5. Uczniowie, którzy zostaną wyselekcjonowali w pierwszym etapie, otrzymają zaproszenie do przedstawienia swojej pracy przed komisją konkursową złożoną z profesorów UMK oraz innych uczestników w otwartej formule spotkania. Finałowy etap odbędzie się w styczniu 2020 r. Finałiści będą mieli do 15 minut, aby zaprezentować swoją pracę i odpowiedzieć na pytania z sali i samej komisji w ciągu kolejnych 10 minut. Finał odbędzie się w budynku Wydziału Teologicznego UMK.
6. Po wysłuchaniu wszystkich finalistów komisja przyzna nagrody:
 - a) pierwsza nagroda o wartości 1 500 zł
 - b) druga nagroda o wartości 800 zł
 - c) trzecia nagroda o wartości 500 zł
 - d) mogą zostać przyznane wyróżnienia o wartości 300 zł.
7. Organizatorzy konkursu zachowują sobie prawo do zmiany daty organizacji etapu finałowego oraz przedłużenia czasu przyjmowania zgłoszeń.
8. Uczestnictwo w niniejszym konkursie oznacza pełną akceptację zawartych tutaj norm i zgodę na decyzję komisji, która oceni prace. Interpretacja zapisanych tutaj norm należy do organizatorów konkursu. Wszystkie zatem zdarzenia i odwołania związane z konkursem zostaną rozstrzygnięte przez organizatorów.

Autorstwo i prawo własności intelektualnej

1. Uczestnicy zagwarantują, że są autorami przedstawianych prac, posiadają prawa autorskie do prezentowanych prac, a ich przedstawianie publiczne nie narusza praw osób trzecich. W ten sposób uczestnicy są odpowiedzialni za reklamacje, które w każdym momencie mogą być sformułowane w stosunku do oryginalności przedstawianych prac i tytułu do praw, w zgodzie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi własności intelektualnej.

Organizatorzy nie są odpowiedzialni za reklamacje i skutki, które mogłoby sprawić naruszenie wspomnianych praw.

2. Uczestnicy przekażą na rzecz organizatorów prawo do opublikowania ich prac na stronie internetowej projektu, zachowując swoje copyright i prawo do publikowania w innych miejscach.

• XXIV Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Biblijnej

Program duszpasterski Kościoła w Polsce w latach 2019–2022 będzie skoncentrowany na problematyce Eucharystii. W związku z tym XXIV edycja Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy Biblijnej organizowanego przez **Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”** obejmować będzie **Księgę Liczb oraz 1 List do Koryntian wraz z wprowadzeniami, przypisami i komentarzami oraz słownikiem.**

W 1 Liście do Koryntian występuje najstarszy opis ustanowienia Eucharystii (1 Kor 11,23-26), który powstał ok. 55 roku. Św. Paweł odnosi do Eucharystii sformułowanie „Wieczera Pańska” (1 Kor 11,20), ukazując jej wielką wartość dla wspólnoty korynckiej przeżywającej wewnętrzne konflikty i kryzysy.

Lektura Księgi Liczb oraz 1 Listu do Koryntian będzie pogłębiać w uczestnikach konkursu świadomość i wartość sakramentu Eucharystii oraz budzić pragnienie życia mocą Chleba zstępującego z nieba.

Koordinatorem w naszej diecezji jest Szymon Szczęsny.

Kontakt:

e-mail: s.szczesny@civitaschristiana.pl;

tel.: 693 922 371

Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”, ul. Przedzamcze 12, 87-100 Toruń

Terminarz konkursu:

- 28 lutego 2020 r. – ostateczny termin zgłoszenia szkół (drogą elektroniczną)
- 12 marca 2020 r. – etap szkolny OKWB
- 25 marca 2020 r. – ostateczny termin dostarczenia protokołu z etapu szkolnego

- 22 kwietnia 2020 r. – etap diecezjalny
- 8–9 czerwca 2020 r. – finał konkursu w Niepokalanowie

Powyższe terminy obowiązują we wszystkich diecezjach w Polsce. Więcej informacji i zgłoszenia www.okwb.pl.

• „Mój szkolny kolega z misji” – Dzieło Pomocy Ad Gentes

Celem konkursu jest rozbudzenie wśród uczniów szkół podstawowych zainteresowania misjami prowadzonymi przez polskich misjonarzy, zainteresowanie warunkami, w jakich żyją ich rówieśnicy oraz propagowanie zapału misyjnego. Kategoria charytatywna konkursu służy rozbudzeniu przedsiębiorczości oraz kształtowaniu ducha współpracy celem wsparcia projektów edukacyjnych na misjach. W tym roku uczniowie będą pozyskiwali środki na remont i wyposażenie szkoły podstawowej w Gitega w Burundi, prowadzonej przez Zgromadzenie Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus.

W tym roku temat konkursu brzmi „**Ochrzczeni i pościani – pomagamy misjom**”. Jest to nawiązanie do Nadzwyczajnego Miesiąca Misyjnego w październiku. Konkurs ma cztery kategorie: plastyczną, literacką, muzyczną i charytatywną, a dla nauczycieli – scenariusz zajęć.

Szczegółowy **regulamin** oraz **informacje** (w tym etapy konkursu, kategorie) na temat XIX edycji konkursu znajdują się na stronie: www.adgentes.misje.pl.

ks. Leszek Stefański (koordynator Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia” diecezji toruńskiej)

II. SŁOWO O FDNT

18–30 lipca 2019 r. odbywał się w Toruniu główny obóz (dla stypendystów, absolwentów klas od VII klasy szkoły podstawowej do przedostatniej klasy szkoły średniej) Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia”. Mieliśmy więc w grodzie Kopernika szczególną okazję przez prawie dwa tygodnie patrzeć na rozmach „żywego pomnika Jana Pawła II”. Przy tej okazji chciałbym naświetlić, komu fundacja pomaga, jej cele oraz – uzmysłowiwszy to – prosić o wsparcie w docieraniu do tych, komu fundacja może pomóc.

Idea powstania Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia” zrodziła się po pielgrzymce Jana Pawła II do Polski w 1999 r., kiedy gościł on również w naszej diecezji. Chodziło o wykorzystanie środków materialnych pozostałych po tym wydarzeniu. Celem było wspieranie zdolnej biednej młodzieży z niewielkich miejscowości, fundując im comiesięczne stypendia i proponując pewną formację w duchu nauczania Papieża-Polaka. Te cele realizuje fundacja do dziś:

- 1) stypendyści są mieszkańcami miejscowości nie większych niż 20 tys. osób,
- 2) rekrutowani są najwcześniej w II semestrze VII klasy szkoły podstawowej,
- 3) stypendyści mają średnią ocen nie niższą niż 4,8 w szkole podstawowej oraz 4,5 w szkole średniej,
- 4) dochód miesięczny brutto na jednego członka rodziny stypendysty jest niższy niż 1575 zł (dane na 2019 r.),
- 5) stypendysta cieszy się pozytywną opinią proboszcza, wychowawcy i katechety,
- 6) angażuje się w wolontariat (nie jest to wymagane w przypadku osób starających się o stypendium pierwszy raz),
- 7) bierze udział w formacji proponowanej przez fundację (jedno weekendowe spotkanie w ciągu roku szkolnego i 12-dniowy obóz w wakacje).

Od wymienionych wymogów mogą być wyjątki, jeśli istnieje jakaś uzasadniona racja (np. ktoś nie osiągnął średniej 4,5, ale ma wybitne zdolności w jakiejś dziedzinie sportowej albo ktoś pochodzi z większej miejscowości, a ma wyjątkowo trudną sytuację materialną w rodzinie). Każda diecezja ma wyznaczoną pulę stypendiów. Dla diecezji toruńskiej wynosi ona aktualnie 38 stypendiów.

Serdecznie proszę wszystkich kapłanów i świeckich katechetów uczących młodzież w podanym przedziale wiekowym o przekazanie ewentualnym kandydatom do stypendium foldera informacyjnego oraz zachęcenie do kontaktu ze mną w celu wszczęcia procedury starania się o stypendium. Folder można odebrać na spotkaniu rejonowym, u mnie osobiście lub w Kurii Diecezjalnej Toruńskiej.

Przy okazji chciałbym także przypomnieć, że centralnym wydarzeniem w życiu Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia” jest **Dzień Papieski**, kiedy to m.in. odbywa się zbiórka przykościelna i publiczna na stypendia. Ilość zebranych środków w danej diecezji przekłada się na pulę stypendiów w tejże diecezji. W tym roku **Dzień Papieski pod hasłem „Wstańcie, chodźmy!”** będzie obchodzony **13 października**. W Toruniu program przedstawia się następująco:

Czwartek, 10 października 2019 r.

- 14.00 – happening przy pomniku Mikołaja Kopernika w wykonaniu uczniów SP nr 4
- 14.00–17.00 – zbiórka publiczna na Starym Mieście

Piątek, 11 października 2019 r.

- 14.00–17.00 – zbiórka publiczna na Starym Mieście
- w godzinach wieczornych spotkanie w auli Centrum Dialogu przy pl. Frelichowskiego 1

Sobota, 12 października 2019 r.

- 10.00–13.30 – „Miasteczko Rodzinne” na Starym Mieście
- 10.00–16.00 – zbiórka publiczna na Starym Mieście
- w godzinach wieczornych spotkanie i koncert zespołu „Jedno Ciało” w auli Centrum Dialogu przy pl. Frelichowskiego 1

Niedziela, 13 października 2019 r.

- 10.00–16.00 – zbiórka publiczna
- 10.00–15.00 – miasteczko rodzinne przy Parafii pw. Miłosierdzia Bożego i św. Siostry Faustyny Kowalskiej w Toruniu (kiermasz ciast i atrakcje dla dzieci)
- 12.00 – uroczysta msza święta w kościele pw. św. Ducha w Toruniu (jezuici)
- 13.00 – pochód pod pomnik Jana Pawła II

Aleksandra Jankowska-Wojdyło (koordynator ds. Klubów i Podmiotów realizujących Program „Kontynuacja Okręgu Toruń SZŻAK”; sekretarz Komisji ds. Młodzieży SZŻAK)

III. KLUB HISTORYCZNY IM. ARMII KRAJOWEJ I REALIZACJI PROGRAMU „KONTYNUACJA ETOSU POLSKIEGO PAŃSTWA PODZIEMNEGO I ARMII KRAJOWEJ”

Kluby Historyczne im. Armii Krajowej działają w Polsce od 2008 r. i są w ścisłym kontakcie z Zarządem Głównym Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej z siedzibą w Warszawie oraz okręgami terenowymi SZŻAK. Łącznie w całej Polsce jest ich ok. 100, a w okręgu Toruń funkcjonuje 5 klubów.

Od 2013 r. (przez kluby i inne podmioty) realizowany jest Program „Kontynuacja Etosu Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej”. Istotą tego programu jest przekazywanie następnym pokoleniom etosu Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej.

O walkach poprzednich pokoleń należy pamiętać, głośno mówić i podkreślać naszą ciągłość historyczną. Dzięki wyjątkowej organizacji, dyscyplinie, wychowaniu i wykształceniu młodzieży, hartowi ducha i pomocy społeczeństwa Armia Krajowa była jedną z największych sprawnie działających organizacji podziemnych w Europie. To są treści, które stanowią podstawę do przekazywania ich następnym pokoleniom.

Znając Państwa zaangażowanie w wychowanie patriotyczne dzieci i młodzieży oraz mając na uwadze aktualność założeń programu Kontynuacja, jak również priorytet wychowania patriotycznego realizowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, zapraszam do współpracy w rodzinie Klubów Historycznych im. AK, założenia klubu i realizacji programu Kontynuacja.

kontakt:

mail.: jan.al@wp.pl

tel.: + 48 668 107 831

